

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. liepos 14 d.
(OR. en)

11854/23

GAF 23	DEVGEN 148
FIN 788	EJUSTICE 33
AGRIFIN 85	EMPL 380
CADREFIN 107	ENFOCUSTOM 88
COH 60	ENFOPOL 338
COMPET 764	ENV 854
CYBER 187	FISC 169
DATAPROTECT 199	RELEX 896

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2023 m. liepos 11 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 405 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS. Komisijos kovos su sukčiavimu strategijos įgyvendinimo veiksmų planas. 2023 m. persvarstymas

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 405 final.

Pridedama: COM(2023) 405 final

Briuselis, 2023 07 11
COM(2023) 405 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI
IR AUDITO RŪMAMS**

**Komisijos kovos su sukčiavimu strategijos įgyvendinimo veiksmų planas. 2023 m.
persvarstymas**

{SWD(2023) 245 final}

1. ĮVADAS

ES susiduria su dideliais iššūkiais, įskaitant infliaciją, atsigavimą po pandemijos, klimato kaitą ir prieš Ukrainą vykdomą agresijos karą. Dėl šių iššūkių ES biudžetui tenka didžiulis krūvis. Todėl kaip niekad svarbu, kad biudžetas būtų gerai apsaugotas, o ES lėšos pasiektų numatytus gavėjus. Kiekvienas atvejis, kai šios prievolės nevykdomos, griauna pasitikėjimą ES institucijomis ir visa ES.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, pats laikas įvertinti Komisijos pastangas kovoti su sukčiavimu bei pažeidimais ir suteikti šioms pastangoms naują postūmį.

Nors už ES biudžeto apsaugą yra bendrai atsakinga ES ir jos valstybės narės¹, Europos Komisijai tenka pagrindinis vaidmuo nustatant standartus ir kuriant šios bendros atsakomybės sistemą. Viena iš svarbiausių priemonių, padedanti atlikti šį vaidmenį, yra Komisijos kovos su sukčiavimu strategija ir prie jos pridedamas veiksmų planas (naujausia jos versija parengta 2019 m. balandžio mėn.²).

2019 m. Komisijos kovos su sukčiavimu strategijoje nustatyta, kad veiksmų planas bus peržiūrėtas ir atitinkamai iš dalies pakeistas. Šiandien, kai dėdama pastangas apsaugoti ES biudžetą Komisija susiduria su naujomis realijomis, kyla būtinybė persvarstyti šį planą. Šio persvarstymo tikslas – remiantis pagal 2019 m. veiksmų planą nuveiktu darbu parengti tikslinį ir veiksmingą veiksmų planą, kuriuo būtų sprendžiamos padidėjusios problemos, su kuriomis ES tenka susidurti kovos su sukčiavimu srityje.

Pagal persvarstytą veiksmų planą, kaip ir pagal ankstesnįjį planą, siekiama sustiprinti visas kovos su sukčiavimu ciklo dalis: prevenciją, nustatymą, tyrimą ir ištaisymą. Šis planas papildo keletą kitų neseniai įgyvendintų arba tebevykdomų politikos iniciatyvų, pavyzdžiui, pasiūlymą dėl tarpinstitucinio etikos organo³, kovos su korupcija dokumentų rinkinį⁴, šiuo metu vykdomą Finansinio reglamento išdėstymą nauja redakcija⁵, teisinės valstybės mechanizmą⁶ ir sąlygų režimą⁷.

Juo taip pat papildomi nepriklausomi tyrimai, kuriuos atlieka Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) ir Europos prokuratūra.

Persvarstytas veiksmų planas pridedamas prie šio komunikato.

2. PERSVARSTYTO VEIKSMŲ PLANO RENGIMAS

Persvarstytas veiksmų planas parengtas po išsamių Komisijos vidaus konsultacijų, visų pirma vykusių per Sukčiavimo prevencijos ir nustatymo tinklą (*FPDNet*), kuriame atstovaujama visiems Komisijos padaliniais ir vykdomosioms įstaigoms. Šiam procesui vadovavo OLAF, kuri yra pagrindinis Komisijos kovos su sukčiavimu padalinys ir pirmininkauja *FPDNet*. Pagrindinė šio konsultacijų proceso išvada yra ta, kad, nors 2019 m. Komisijos kovos su

¹ SESV 325 straipsnio 1 dalis.

² COM(2019) 196 *final* ir SWD(2019) 170 *final*.

³ COM(2023) 311 *final*.

⁴ JOIN(2023) 12 *final*, COM(2023) 234 *final* / 2023/0135(COD).

⁵ COM(2022) 223 *final*.

⁶ COM(2019) 163 *final*, COM(2019) 343 *final*.

⁷ Reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2092.

sukčiavimu strategija tebėra veiksminga, prie jos pridėdamą veiksmų planą būtina atnaujinti dėl kelių priežasčių.

Pirma, 2019 m. veiksmų planas iš esmės visiškai įgyvendintas. Iki šiol 60 iš 63 veiksmų yra užbaigti arba, kalbant apie pasikartojančio pobūdžio arba tęstinius veiksmus, pavyzdžiui, mokymą, tebėra įgyvendinami⁸. Siekiant užtikrinti tvarią pažangą kovos su sukčiavimu srityje, reikia imtis naujų veiksmų.

Antra, nuo 2019 m. įvyko keletas svarbių pokyčių, be kita ko, pradėta įgyvendinti nauja 2021–2027 m. daugiametė finansinė programa (DFP), priemonė „NextGenerationEU“ ir Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP), be to, savo veiklą pradėjo Europos prokuratūra.

Siekdama pasirengti veiksmų plano persvarstymui, OLAF atliko 2019 m. veiksmų plano įgyvendinimo vertinimą, remdamasi savo organizuota Komisijos padalinių ir vykdomųjų įstaigų apklausa. Remiantis šios apklausos duomenimis, naudingiausios 2019 m. veiksmų plano priemonės yra priemonės, susijusios su mokymu ir informuotumu su sukčiavimu susijusiais klausimais didinimu, IT grindžiamų sukčiavimo prevencijos priemonių stiprinimu, *FPDNet* veikla ir kovos su sukčiavimu strategijų tobulinimu.

Vertinime taip pat pateikta daug idėjų dėl naujų veiksmų, kurie turėtų būti įtraukti į persvarstytą planą, visų pirma dėl duomenų gavybos ir kitų IT priemonių naudojimo, bendradarbiavimo su Europos prokuratūra ir decentralizuotomis agentūromis.

Be to, siekdama nustatyti dažniausiai pasitaikančią ir didžiausią sukčiavimo riziką, OLAF surinko ir išanalizavo duomenis apie pagrindines sukčiavimo rizikas, kurias nustatė Komisijos padaliniai ir vykdomosios įstaigos. Nustatyta ši pagrindinė sukčiavimo rizika:

- viešųjų pirkimų, dotacijų ir administracinių išlaidų deklaracijų bei dokumentų klastojimas;
- dvigubas finansavimas;
- interesų konfliktas, korupcija, favoritizmas ar slapti susitarimai;
- piktnaudžiavimas viešai neatskleista informacija;
- plagijavimas;
- nederamas poveikis;
- nepatikimi partneriai;
- neteisėta prieiga prie IT prietaisų, sistemų, banko sąskaitų ir įsilaužimas.

Kaip svarbius veiksmų planui persvarstyti reikalingos medžiagos šaltinius taip pat galima paminėti Europos Parlamento metines rezoliucijas dėl ES finansinių interesų apsaugos⁹, Europos Audito Rūmų specialiąsias ataskaitas ir OLAF tyrimus.

Per dvišalius ir daugiašalius susitikimus ir rašytines konsultacijas su Komisijos padaliniais ir vykdomosiomis įstaigomis OLAF sulaukė daugiau kaip 200 pasiūlymų dėl to, kokius naujus veiksmus reikėtų įtraukti ir kokių 2019 m. veiksmų plane nustatytų veiksmų įgyvendinimą reikėtų tęsti.

⁸ Kelis likusius veiksmus reikėjo atnaujinti.

⁹ Visų pirma 2023 m. sausio 19 d. Europos Parlamento rezoliuciją P9_TA(2023)0018 ir 2022 m. liepos 7 d. Europos Parlamento rezoliuciją P9_TA(2022)0300.

Galutinė veiksmų atranka ir formulavimas buvo grindžiami siekiu parengti tikslingą ir veiksmingą veiksmų planą. Be to, tęstinumo poreikis buvo įvertintas atsižvelgiant į atnaujinimo ir inovacijų poreikį. Pirmenybė buvo teikiama veiksams, susijusiems su naujais pokyčiais, ir veiksams, kuriais mažinama didelė sukčiavimo rizika.

3. SEPTYNIOS PERSVARSTYTO VEIKSMŲ PLANO TEMOS

44 veiksmai suskirstyti į septynias temas, atspindinčias Komisijos kovos su sukčiavimu prioritetus.

1. Skaitmenizacijos ir IT priemonių naudojimo kovojant su sukčiavimu skatinimas

Konsultacijų proceso metu padaryta išvada, kad vienu iš svarbių Komisijos prioritetų įgyvendinant kovos su sukčiavimu darbotvarkę turėtų būti skaitmenizacija. Visų pirma reikia daugiau institucijos lygmens IT sprendimų, kad kova su sukčiavimu būtų veiksmingesnė ir efektyvesnė. Todėl Komisija toliau nagrinės skaitmenizacijos ir sąveikumo didinimo galimybes. Be to, būtina toliau stiprinti ir plėsti esamų IT priemonių, pavyzdžiui, „Arachne“¹⁰, EDES¹¹, SUMMA¹² ir IMS¹³, naudojimą siekiant užkirsti kelią sukčiavimui, jį nustatyti ir tirti. Rizikos vertinimo ir duomenų gavybos tikslais visais valdymo lygmenimis bus sukurta būsima institucijos lygmens priemonė „Arachne“, o OLAF išnagrinės skaitmenines galimybes patobulinti kitų Komisijos padalinių ir vykdomųjų įstaigų informavimą apie OLAF tyrimus.

2. Parama valstybėms narėms stiprinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, sanglaudos, žemės ūkio ir žuvininkystės sritims skirtų lėšų apsaugą

EGADP yra nauja priemonė, apimanti specialius kontrolės ir kovos su sukčiavimu mechanizmus. Todėl ypatingą dėmesį reikia skirti tam, kad būtų užtikrinta, jog būtų aptiktos visos spragos ar pažeidžiamos sritys, sudarančios sąlygas sukčiauti. Todėl Komisija toliau dės pastangas, kad užkirstų kelią sukčiavimui EGADP srityje ir jį nustatytų, visų pirma atidžiai analizuodama riziką, susijusią su sukčiavimu, korupcija, dvigubu finansavimu ir interesų konfliktais, taip pat atlikdama auditus, per kuriuos pagrindinis dėmesys skiriamas ES finansinių interesų apsaugai. Pasidalijamojo valdymo srityje Komisija atlieka svarbų vaidmenį, visų pirma teikdama paramą ir rekomendacijas valstybėms narėms įvairiais klausimais, pavyzdžiui, dėl kovos su sukčiavimu strategijų rengimo, taip pat pranešimo apie pažeidimus ir sukčiavimą Pažeidimų valdymo sistemoje (IMS). Veiksmų plane numatyta, kad su pasidalijamuoju valdymu susiję Komisijos padaliniai ir OLAF sustiprins tikslinę paramą valstybių narių institucijoms.

3. Pagal netiesioginio valdymo principą įgyvendinamų lėšų ir išorės santykių sričiai skirtų lėšų apsaugos stiprinimas

¹⁰ „Arachne“ yra integruota rizikos vertinimo, duomenų gavybos ir duomenų papildymo IT priemonė, kurios paskirtis – padėti vadovaujančiosioms institucijoms vykdyti struktūrinių fondų srities administracinius patikrinimus ir valdymo patikras. „Arachne“ gali būti naudojama rizikai, visų pirma susijusiai su dvigubu finansavimu ir interesų konfliktais, įvertinti.

¹¹ EDES – tai ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistema, kurios paskirtis – užkirsti kelią nepatikimiems asmenims ir subjektams gauti ES lėšų pagal tiesioginio ir netiesioginio valdymo sistemas.

¹² SUMMA – tai Europos Komisijos centrinė finansų sistema, sukurta siekiant pakeisti dabartinę sistemą ABAC.

¹³ IMS – tai pažeidimų valdymo sistema, kuria naudojamosi ES valstybės narės ir šalys kandidatės gali vykdyti savo teisinius įsipareigojimus pranešti Komisijai apie pažeidimus, susijusius su išlaidomis. Remdamasi IMS duomenimis, Komisija atlieka operatyvinę ir strateginę analizę ir skelbia metinę Europos Sąjungos finansinių interesų apsaugos ataskaitą.

Pagal netiesioginio valdymo principą įgyvendinamų lėšų apsauga patikėta organizacijoms partnerėms. Tačiau Komisija išlieka atskaitinga ir privalo užtikrinti aukštą tokių lėšų apsaugos lygį. Todėl įgyvendinantieji partneriai turi sistemingai pranešti Komisijai apie nustatytą sukčiavimą. Šiuo tikslu Komisija šiems partneriams teiks daugiau paramos ir didins jų informuotumą, kartu primindama jų teises pareigas bendradarbiauti.

4. ES pajėgumo kovoti su sukčiavimu muitų srityje ir apsaugoti ES pajamas stiprinimas

Siekiant sustiprinti ES pajėgumą veiksmingai kovoti su sukčiavimu muitų srityje, svarbus vaidmuo tenka analitinėms priemonėms ir dalijimuisi duomenimis. Komisija toliau plėtos tokias analitines priemones ir didins dalijimosi duomenimis mastą. Siekdama apsaugoti pajamas, gaunamas dėl žaliojo kurso įgyvendinimo, Komisija imsis priemonių, kad kuo labiau sumažintų sukčiavimo riziką, susijusią su pasienio anglies dioksido korekcinio mechanizmu, ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema ir kitais naujais nuosavais ištekliais.

5. ES kovos su sukčiavimu struktūros stiprinimas

ES kovos su sukčiavimu struktūroje yra daug subjektų, kurie turi koordinuotai bendradarbiauti, kad kuo labiau apsaugotų ES finansinius interesus. Dėl vis sudėtingesnės kovos su sukčiavimu aplinkos ir sukčiavimo mechanizmų sudėtingumo kaip niekad svarbu bendradarbiauti ir koordinuoti veiksmus už organizacijos ribų. Siekdama kovoti su sukčiavimu, Komisija toliau plėtos bendradarbiavimą su pagrindiniais partneriais, pavyzdžiui, valstybių narių institucijomis ir Europos prokuratūra. Be to, ji didins savo paramą decentralizuotoms agentūroms ir bendrosioms įmonėms, užtikrins tiriančiųjų žurnalistų, kaip svarbaus informacijos šaltinio, apsaugą ir išnagrinės galimybę į kovą su sukčiavimu aktyviau įtraukti pilietinę visuomenę.

6. Komisijos kovos su sukčiavimu valdymo tobulinimas ir Komisijos padalinių bei vykdomųjų įstaigų veiklos koordinavimo ir bendradarbiavimo aukšto lygio palaikymas

Nors tobulinant Komisijos kovos su sukčiavimu valdymą ir gerinant jos vykdomą koordinavimą, bendradarbiavimą bei procesus padaryta didelė pažanga, tokios pastangos turi būti tęsiamos ir stiprinamos tikslinėse srityse, kad išliktų veiksmingos ir efektyvios ilguoju laikotarpiu. OLAF toliau rems Komisijos padalinius ir vykdomąsias įstaigas per *FPDNet*, taip pat teikdama konsultacijas dėl kovos su sukčiavimu strategijų. Be to, kovos su sukčiavimu politika turi būti svarstoma atsižvelgiant į platesnį ES politikos kontekstą. Kovos su sukčiavimu aspektus reikia toliau integruoti į kitas politikos sritis, kurios yra glaudžiai susijusios su kova su sukčiavimu, pavyzdžiui, į kovą su korupcija ir teisinę valstybę, be to, būtina toliau tirti sinergijos galimybes.

7. Komisijos etikos ir kovos su sukčiavimu kultūros stiprinimas

Būtina nuolat gilinti Komisijos darbuotojų žinias etikos ir kovos su sukčiavimu klausimais ir palaikyti aukštą jų informuotumo lygį. Kova su sukčiavimu ir etiniai aspektai turėtų būti vieni iš įprastų visų Komisijos darbuotojų, ypač tų, kurių užduotys yra susijusios su ES lėšų valdymu ar kontrole, taip pat Komisijos narių darbo įgūdžių. Komisija palaipsniui kompleksiskai gerins mokymą ir informuotumo apie etiką bei kovą su sukčiavimu didinimą, nes šios dvi temos yra tarpusavyje susijusios. Komisija taip pat tobulins kovos su sukčiavimu žinių bazę ir integruos kovos su sukčiavimu aspektus į įdarbinimo procesą.

4. PERSVARSTYTO VEIKSMŲ PLANO ĮGYVENDINIMAS IR STEBĖSENA

OLAF koordinuos ir stebės persvarstyto veiksmų plano įgyvendinimą ir apie pažangą reguliariai informuos Komisijos organizacinio valdymo tarybą. Siekdama užtikrinti, kad būtų dedamos nuolatinės pastangos mažinti ES biudžetui kenkiantį sukčiavimą, OLAF bendradarbiaus su Komisijos padaliniais ir vykdomosiomis įstaigomis, siekdama užtikrinti, kad atitinkami veiksmai būtų atspindėti tarnybų lygmens kovos su sukčiavimu strategijose, valdymo planuose ir metinėse veiklos ataskaitose.

Komisija kiekvienais metais teiks kitoms ES institucijoms ir visuomenei ataskaitas apie priemones, įskaitant veiksmų plano įgyvendinimą, kurių imtasi ES lygmeniu ir valstybėse narėse siekiant apsaugoti ES finansinius interesus. Komisija parengs rodiklius, kad būtų galima stebėti pažangą.

Todėl Komisija užtikrins, kad kovos su sukčiavimu veiksmų rezultatai būtų prieinami visuomenei. Tai turėtų padėti didinti žmonių pasitikėjimą ES institucijomis ir užtikrinti, kad kova su sukčiavimu išliktų svarbiu ES politinės darbotvarkės klausimu.

Persvarstytas veiksmų planas bus įgyvendinamas 2023–2026 m. ir prireikus gali būti iš dalies pakeistas.